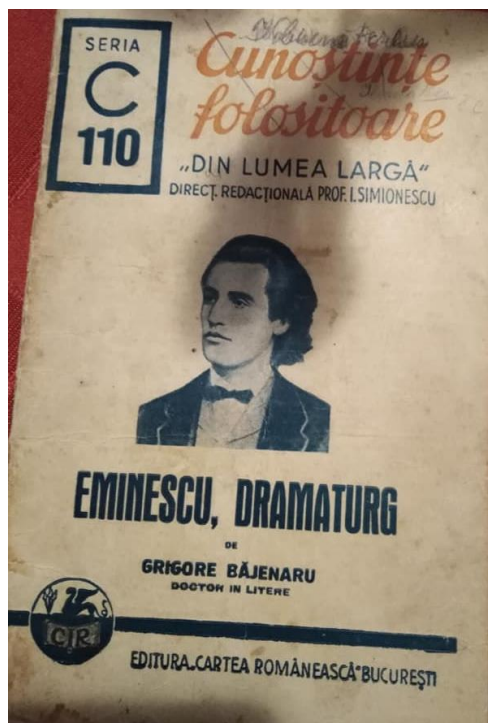

EMINESCU – GENIUL PUSTIU AL LITERATURII ROMÂNE ȘI MAREA SA IUBIRE, TEATRUL

Florica R. CÂNDEA

***

Lecturile din casa lui Aron Pumnul i-au fost mângâiat condeiul și l-au învățat teatrul lui Moliere, Dumas, Voltaire, Alecsandri, B. Șt. Delavrancea, B. P. Hasdeu, Al. Davilla ș.a., însă doar apetența pentru teatru ca gen literar a rămas și cronicile teatrale mustind de sentimente aparte pentru funcția social-estetică a teatrului, făcând distincție între teatrul artă și teatrul meserie și-n același timp antipatiza cu melodrama.

***

După 150 de ani de la trecerea prin Arad cu Trupa Pascaly, Eminescului din fiecare dintre noi.

Cu poezia, proza, publicistica, cronicii dramatice se cuvine a i acorda o atenție deosebită, precum și preocupărilor sau încercărilor sale teatrale, mai cu seamă că, așa cum ne petrecem viața pe o mare scenă și noi, Eminescu a improvizat scenete pantomimice prin 1888, cu un an de la petrecerea sa din scurta-i viață.

De fapt, pribeagului student la Viena și Berlin, 1868, i se atribuie drama Laiis, după Emile Augier, ca un

debut teatral, mai apoi cu creații dramatice sau comedii. Eminescu a simpatizat și cu alte trupe teatrale, Iorgu Caragiale sau Ștefania Tardini, însă nici opera shakesperiană nu i-a fost străină, nici nu a ocolit-o cum nici plăcerea de a juca pe viu nu i-a displicut. Dar, odată cu revenirea de la Viena, aceste privilegii și preocupări vor înceta.

***

În Anul 1935, G. Călinescu a scos la lumină un fapt ignorat: acela al calității de dramaturg a lui Eminescu. De aceea, operele dramatice au fost publicate fragmentativ sau fugitiv în 1978, iar mai apoi 1988. În Anul 1940, Grigore Băjenaru, doctor în Litere, va scoate la iveală ample considerații despre Eminescu dramaturg. Opera dramatică se compune din Drame istorice: *Decebal*, *Pacea pământului vine s-o ceară Bogdan Dragoș*, *Grue Sânger*, *Alexandru cel Bun*, *Ștefan cel Tânăr*, *Petru Rareș*, *Cel din urmă mușatin*, *Mira*, *Alexandru Lăpușneanu*, *Andrei*. Comedii: *Minte și inimă*, *Elvira în sclipirea amorului*, *Gogu tatii*, *Județul împăratului*, *Județii lui Vodă*.

***

Dodecameronul dramelor istorice va fi completat de Călugărul și chipul, Regina și cavalerul, Amor pierdut, Viață pierdută. Ca teme regăsim războaie daco-romane, Geneza poporului român, moartea unei nații. Acestea în contextul în care, încă din vremea berlineză, plănuia traduceri teatrale și drame precum Torqato Tasso sau Văduva din Ephs, însă boala îi străfulgera ca un cântec mut de lebădă iubirea pentru teatru 1883. Astfel, din acest inventar, va rămâne un Fundal al geniului scenic decupat dintr-o operă cu destin precum destinul autorului.

Și dacă unele încercări au rămas în manuscris, Eminescu desigur a fost îndrăgostit de faptele eroice ale vitejescului nostru trecut și avântul său patriotic regăsit în poezie.

Scrise ușor de înțeles, piesele sunt pe cât de fermecătoare, pe atât de bine structurate în acte, scene cizelate în funcție de personaje. Nu vom omite nici *Tabloul dramatic în Versuri Mureșianu*, ca un *Marș* pentru anul 1848.

De asemenea, *Histrion*, care în latină înseamnă actor, este o poveste tristă a unui bătrân actor care a ajuns să copieze roluri, dar Felice, fiul său, pentru care tatăl s-a sacrificat, îl ajută să fie reconsiderat travestindu-se într-un rol pentru un teatru stradal, iar tatăl său îl încunună cu lauri veșteji. Însă, încă în viață, tatăl se va prăbuși în brațele fiului.

Eminescu nu a fost pe tărâm dramatic un Luceafăr maestru, dar a lăsat pilda unei palide idei de a scrie epopeea teatrală a poporului român, iar el stingându-se precum o Floare albastră și de aceea e bine a se pomeni de Eminescu și ca dramaturg.